

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

BLAJ, JUD. TARNAVA MICA

INSERATE

Coafom regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foarte înscrisă în Registrul de Publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 250 Lei
Pe 6 luni . . . 150 Lei
Pentru străinătate 750 Lei

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Părintele I. Agârbiceanu

Părintele I. Agârbiceanu a împlinit șazeci de ani. Prilej binevenit de-a ne împreuna glasul cu cinstitorii săi, încrustând, în puține șire, personalitatea preotului și scriitorului sărbătorit.

Preot după rânduiala lui Melchisedec. Din fața sa transpiră bunătatea și blândețea păstorului bun. Vorba domoală este balsam pentru suflet și izvor de înțelepciune creștinească. Iar viața sa, model grăitor de trăire în Cristos.

Mai cunoscut este, însă, I. Agârbiceanu scriitorul. Nuvelele și romanele sale, inspirate din viața ardeleană, au fost și sunt citite de tineri și bătrâni. Luncușoara în Păresemi ne desvăluie viața patriarhală a satului: Feleleaga, omenescul din sufletul simplu al femeii dela țară: romanele: Arhanghelii, Legea trupului, Legea minții, Domnișoara Ana, etc. întreg specificul ardelean. Iar, cei care au crescut la țară și vreau să mai trăiască farmecul copilăriei, să citească Amintirile, una dintre creațiile cele mai proaspete și mai aproape de perfecțiune ale scriitorului nostru.

În spațiul restrâns al gazetei, nu putem să caracterizăm întocmai bogata activitate de scriitor a părintelui Agârbiceanu. Ținem să relevăm, doar, că întreaga operă este străbătută de spiritul evanghelic. Mâna Domnului străjuiește peste oameni, călăuzește suflete și evenimente. Ca la nici un alt scriitor ardelean, găsim o fericită imbinare de morală și estetică, o dovadă în plus că învățătura lui Crist nu stingherește ci este un izvor bogat pentru adevărata artă.

Lectura operelor sale dă noastră adevărate emoții estetice, pură și lipsită de artificialitate și trivial. Unele scrieri sunt etichetate de scrieri cu tendința morală. Noi apreciem aceste scrieri, pentru că socotim literatura un mijloc pentru cultivarea și formarea omului integru. Sigur, din ce tendința morală este mai puțin evidentă și urmărită indirect, valoarea literară a scrierii este mai apreciabilă. Dacă părintele Agârbiceanu ne arată unde ne duce respectul numai pentru legea trupului, unde cel pentru legea minții, dacă simțim, citind Arhanghelii, că fericirea nu ne-o dau bogățiile, ci viața lipsită de pretenții în cadrele legilor morale, avem să mulțumim scriitorului, că, pe lângă plăcerea lecturii, ne-a arătat și drumul bun pe care trebuie să-l urmăm.

Părintele I. Agârbiceanu este în deplinătatea puterilor de creație literară. Așteptăm cu nerăbdare hrană proaspătă pentru sufletele iubitorilor de carte și îndrumăm pe preoți și credincioși să pună în mâna tineretului cartea bună, plină de spirit creștin a luminatului scriitor al nostru pe care Dumnezeu să ni-l fină încă mulți-mulți ani!

V. Stanciu

Mâna nevăzută

— Spicuri dintr'un articol important și un mic tâlc de învățătură —

În fruntea numărului său din 26 August, ziarul „Țara” dela Sibiu a publicat un articol de importanță deosebită. Titlul este: „Ortodoxia ca funcțiune europeană”. Prilejul și motivul care a provocat scrierea lui ni-l înfățișează autorul în următoarele rânduri de începătură:

„Dușmanii milenari ai unității politice a neamului românesc au născocit în ultimul timp încă o temă absurdă prin care încearcă să ne înfățișeze ca adversari ai ordinii europene realizată de Puterile Axei. Această temă n'ar fi alta decât ortodoxia noastră considerată ca forță politică și denunțată lumii apusene ca fiind ostilă atât culturii occidentale cât și oricărui rânduiești și directive, ce vin dintr'acolo. Pentru întreaga presă dirijată oficial, a acestor dușmani, ortodoxia e o formă obscurantistă a fanatismului oriental, ortodoxia e o mască a panslavismului, ortodoxia e complicea anglo-americanismului și, prin urmare, adversară Germaniei și Italiei. Indrăzneala de necrezut a unor astfel de raționamente merge până acolo încât România e denunțată ca un instrument al panslavismului împotriva culturii și ordinii occidentale, iar Biserica ei națională e arătată ca o opozantă față de politica de colaborare cu Axa”.

Scrise „în momentul când Armata noastră cucerește glorie după glorie în lupta Crucii pentru apărarea ordinii europene împotriva panslavismului bolșevic”, și când „în-suși Patriarhul României în calitatea sa de cap al Bisericii ortodoxe naționale binecuvintează, prin pastorale citite în toate orașele și satele țării, cruciada Puterilor Axei și în chip deosebit pe Fuehrerul Adolf Hitler, geniul providențial al acestei cruciade”, — minciunile campaniei de ponegrire cad dela sine, sdrobite de evidența covârșitoare a acestor realități.

Se pot invoca însă și multe alte fapte cari arată absurditatea calomniei asiatică. — Înainte de toate, noi suntem latini. „Popor de rasă latină, imperială — continuă autorul nostru — conștiința originii noastre integrează România în destinul Europei occidentale, iar Roma, față de care dușmanul nostru milenar ne arată cu un biet deget strâmb ca pe niște asiatici ostili, e pentru toată suflarea românească: „maica Roma”. Nici un alt popor neolatin nu se adresează Cetății eterne cu acest titlu de tandreță filială și de credință rasială, pe care noi, Românii, i-am purtat-o prin urgia a două mii de ani de experiență istorică. Misiunea noastră de sentinelă în Răsărit a latinității face parte în chipul cel mai natural din însăși ființa spiritului nostru.

— pentru conștiința perenității noastre nimic

nu e mai ridicul decât strădania iluzionistă a unei hoarde pripășite din fundul Asiei de a se îngheși în patrimoniul glorios al latinității”.

Latinitatea noastră face să ne avem dela naștere locul nostru în Europa, fără să fim nevoiți a ni-l căuta prin sbucium și salturi, care caracterizează pe adversarii noștri, siliți a-și improviza măestrit o punte de filiațiune cu Occidentul. Ortodoxia nu a schimbat această situațiune. Fiindcă rasa nu se confundă cu religia. Jumătate din poporul german aparține religiei catolice, fără a fi devenit prin aceasta latin. Deși ortodocși, Românii continuă a fi latini, cu atât mai mult, că însăși ortodoxia noastră, nici în originea nici în spiritul ei și nici în forma ei politică, nu este slavă ci bizantină, „iar Bizanțul însemnează fața răsăriteană a imperiului roman”. — De altfel despărțirea politică și chiar cea religioasă a Orientului de Apus, n'a desființat unitatea de fond a acestor două „fețe” ale aceluiași spirit. „Creștinismul are o singură metafizică religioasă și ea alcătuiește specificul întregii culturi europene, indiferent de punctele cardinale. — „În Biserica romano-catolică se slujește până azi în limba latină, ceea ce nu însemnează că popoarele de rase deosebite sunt subjugate de latinitate. Există și acolo același fond religios, pe care noi îl avem în grai național, fond care alcătuiește esența generală a spiritului european, de care bolșevicii s'au lepădat”.

Acest „fond comun” creștin-european „constitue mobilul conștient al întregii noastre istorii și atitudini față de Europa. Mai toate războaiele noastre au fost războaie creștine împotriva păgânilor cotropitori.” Totdeauna am făcut „cauză comună cu celelalte confesiuni occidentale când a fost vorba de a apăra ființa creștină a Europei”. Așa a luptat Mircea cel Bătrân. „Catolici și ortodocși, împreună, au voit să apere pe Câmpia Mierlei patrimoniul comun al Europei”. Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare, numit de Papa atlet al lui Hristos, și alți voievozi ai noștri „s'au considerat brațul ortodox al întregului creștinism european”, tot așa cum regele Carol I, german și catolic, a dus nația noastră la marile biruinți. Astăzi, în directă continuare a acestei atitudini permanente, luptăm „alături de Italia catolică și de Germania catolică și protestantă pentru salvarea culturii și ordinii creștine”.

Autorul articolului din „Țara” — pe care l-am spicuit mai sus — are dreptate. Considerațiunile lui sunt convingătoare. O istorie de două mii milenară stă la îndemână pentru întărirea lor. Acestea au fost și sunt

adevăratele raporturi dintre catolicism și ortodoxie, dintre Români și Roma. Nu de dușmănie, ci de frăție. De luptă comună, dusă pentru apărarea aceluiaș patrimoniu spiritual comun, împotriva duhului păgân.

Tocmai această împrejurare a dat puțină dușmanilor noștri să pornească și această campanie de calomnii, pe care o combate autorul nostru. Dacă ne-am fi menținut neschimbat pe linia tradițională și adevărată, această temă de propagandă perfidă, împotriva noastră, nici n'ar fi existat.

Și ne întrebăm, cum ne-am întregat de atâtea ori: unde este izvorul acestei porniri dureroase de dihonie păgubitoare? Ce mână nevăzută o pune la cale? — Zilele trecute, cineva ne îndreaptă privirea spre acel neîmpăcat dușman al lui Hristos care este *francmasoneria*. Ni se pare că avea dreptate. „Marii Maeștri“ ai satanismului aveau tot interesul să ațâțe dușmăniile între frați. Și, precum au arătat cercetările făcute din ordinul Conducătorului Statului, d. Mareșal Ion Antonescu, în scopul acesta unii dintre ei s'au cocoțat în scaune și situațiuni bisericesti de prima importanță.

Tineretul universitar

Epoca studiilor universitare e epoca cea mai agitată, e epoca în care abordăm cele mai multe probleme. În opera „Les grands hommes“ Oswald afirmă că în general avem atâtea preocupări intelectuale, câte probleme ne preocupă în epoca universitară. În constatarea lui Oswald se ascunde mult adevăr. Tinerețea se caracterizează prin curajul de a aborda toate problemele. Psihologii sunt de acord asupra faptului că în această epocă se cristalizează concepțiile de viață și stilurile de viață. Ca și anticul Hercule al mitologiei elene tinărul e la o răscruce de drumuri. Are în față multe cărări și dintre ele vrea să aleagă una. E idealist și dor-

nic de fericire, dar poate aluneca și pe căile cele mai greșite.

Pe plan religios epoca universitară poate fi decisivă. În școala secundară elevul a fost îndrumat în cele religioase de profesorul de religie. A fost obișnuit să meargă la biserică, să se mărturisească și să se împărtășească. Printre profesorii săi au fost — poate — unii cari au trezit în sufletul său anumite prezumții nereligioase. În cursul superior a început să vadă că e conflict între o anumită știință și religie. După Bacon — „puțină știință, puțină filozofie — te îndepărtează de Dumnezeu, multă știință, multă filozofie, te apropie de Dumnezeu“. — Poate mulți absolvenți fac parte din prima categorie.

Elevii mai cad victime lecturilor. Minciunile convenționale — ale lui Nordau, Suferințele tinărului Werther — de Goethe și multe alte cărți cari pentru maturi sunt efemere, pot avea efecte distructive asupra sufletului celor tineri. Să mai adăugăm că după Spengler ateismul plutește în aerul secolului nostru. Oricare tiner e preocupat de probleme religioase și ia o atitudine. Scăpat de școala secundară tinărul devine civis academicus. În templul măreț al Minervei se câștigă prin munca de zi și de noapte „nervus rerum gerendarum“ cum zice Eminescu.

Studentul e preocupat însă și de problema religioasă. În cele mai multe cazuri are în față o lume a credinței, dar și o lume a necredinței. Găsește savanți de renume european cari cred, dar găsește și savanți cari nu cred. Spiritul pozitivist al secolului al XIX-a e încă puternic în lumea universitară, dar nu e dominant. Trăim o epocă de interferență a tuturor curentelor de gândire, o epocă de lupte ideologice. Papa Pius XII prezice o renaștere religioasă. După rătăcirii în labirintul necredinței, omenirea obosită de sondaje infructuoase în zone cari nu pot duce la fericire și la adevăr, omenirea se va întoarce la sursele adânci ale spiritului, la adevărul etern al lui Hristos. Filozofii

culturii prezic deasemenea o prefacere spirituală. Spengler prezice declinul spiritului faustian al culturii occidentale. Gogarten și toată școala dialectică germană prezice o prefacere totală, care pune în discuție bazele înseși ale științei. Unii compară secolul nostru cu epoca Renașterii, sau cu epoca prăbușirii Imperiului Roman și începutul evului mediu. Berdiaeff crede că vom avea un nou ev mediu.

Am putea lungi nespun de mult citarea părerilor emise asupra prefacerilor spirituale. În avalanșa acestor doctrine numai creștinismul are în sine sigilul eternității, numai el e sub lumina feerică a revelației divine. Studentul trăește intens aceste frământări și caută să adopte o soluție, să ia o atitudine. Omul așa e făcut încât are — și nu poate să nu aibă — un crez. Până și cel mai convins ateu materialist își poate formula un crez — *Cred în materie*. Studentul caută să se documenteze asupra diverselor probleme din cărți. Din nefericire vitrinele și bibliotecile abundă în autori necreștini, dar e extrem de greu să găsești cărți creștine. Să vă dau un exemplu. Un student în filosofie citește cărțile lui Taylor, Durkeim, etc. Din acești sociologi învață că religia a apărut în lume din anumite cauze sociale, că Vechiul Testament e folklor iudaic, etc. Să admitem că vrea să citească și lucrări creștine asupra acestor subiecte. Credeți că găsește? În câte vitrine și în câte biblioteci publice să găsească lucrările lui Schmidt, a lui Bros și ale altor autori catolici cari s'au ocupat cu aceste probleme? Un student în istorie citește în cursurile și tratatele curente că după Iezuiți scopul scuză mijlocul și că Iezuiții sunt cei mai falși oameni depe glob! În ipoteza că vrea să cunoască adevărul, unde poate găsi — în vitrine sau în biblioteci publice — cărți cari să arate că dacă ar putea dovedi cineva că după moraliștii Iezuiți scopul scuză mijloacele, ar obține un premiu fantastic și ce sunt cu adevărat Iezuiții?

(Va urma)

Prof. Iosif E. Naghiu.

FOIȚA „UNIRII“

Ion Agârbiceanu

— despre sine și despre opera sa —

Intrebat de un redactor al revistei *Vremea*, Păr. Agârbiceanu a făcut prețioase declarații despre drumurile sale în literatură, dintru începuturi până acumca și despre proiectele de viitor. Spicuim câteva din aceste mărturisiri, deosebit de importante pentru cunoașterea omului și scriitorului I. Agârbiceanu, atât de tinăr și viguros la vârsta frumoasă de 60 ani.

„În prima lucrare, — o teză extrascolară din clasa V de Liceu, transpunerea în proză poetică a poeziei Bărașanul de V. Alexandri, — nici nu mi-am dat seama că fac literatură, până nu a fost citită în clasă de profesorul meu de română dela liceul din Blaj, regretatul cărturar ardelean *Gavrilă Precup*. Eu știam numai că am simțit o mare căldură până am scris-o.

Profesorul mi-a atras atențiunea că am talent literar și m'a îndemnat să-l cultiv.

Am făcut în anii următori de liceu destule încercări în versuri. N'am mai simțit însă căldura acea lăuntrică, decât la compunerea celor două poezii, apărute în vara anului 1900 în foiletonul ziarului „Unirea“ din Blaj, dintre care a doua era o baladă, Alexandru

Lăpușneanu, o imitație după baladele poetului maghiar Arany Iános. Poezie adevărată n'am avut conștiința că am mai scris decât în bucățile: Pe malul Someșului și Legendă slavă, publicate amândouă în „Sămănătorul“ prin 1901—1902, — deși versuri am mai scris destule, și unele s'au și publicat.

În vremea petrecerii mele în seminarul de clerici de pe lângă Universitatea din Budapesta, am mai scris o poezie cetită la Societatea de lectură, — clandestină — a clericilor români de acolo. Era un poem lung, după „Dușmancele“ lui Coșbuc, intitulat: Măritată în străini. Am ținut pe vremuri la ea, dar a rămas la arhiva societății.

Proză, între 1900—1903, am început să scriu tot din Seminar, în foiletoanele ziarului „Drapelul“ din Lugoj, condus de Valer Branișce. Erau schițe satirice, le iscăleam Potcoavă, și poate în ele era începutul unei viziuni a vieții, care mai târziu s'a manifestat și în lucrările mele de satiră socială: Răbojul lui Sf. Petru, Sectarii și Sfântul (această din urmă dată de-un an editurii „Cugetarea“ cu promisiunea de-a apare cel puțin în toamna acestui an. Să dea Dumnezeu!).

În domeniul schiței, povestirii și nuvelei propriu zis literare, am intrat numai prin începutul colaborării mele la „Luceafărul“, cu „Mistrețul“, „Hoțul“, „Cula Mereuț“ etc. Începuturi remarcate de dl Sextil Pușcariu, pe

atunci la studii în Germania. Domnia sa scria, mi se pare, redacției, că se arată prozatorul așteptat „al Ardealului“, sau așa ceva.

Acestea începuturi de proză literară cred că au fost determinate, în bună parte, de subiectele și stilul câtorva autori tineri, care tratau subiecte dela țară și le înveșmântau în frăgezimea unei limbi proaspete, bogat colorată (Sadoveanu, Mărioara Florian (Ion Ciocărlan), Sandu Aldea). Erau subiecte și motive emoționale, care trăiau în mine din copilăria petrecută în sânul naturii.

Nu-mi închipuiam și nu simțeam să fac ceea ce s'a numit mai târziu „sămănătorism“ în înțelesul prejorativ: de a idealiza lumea satului. Nu idealizam nimic: icoanele înseși erau luminoase. Eu am crescut într'un sat de oameni destul de înstăriți și n'am avut prilej să cunosc în copilărie mizeriile materiale din satele sărace, pe care le descriu unii dintre prozatorii mai tineri ardeleni, despre care se afirmă că zugrăvesc mai exact realitatea satului. Eu afirm și azi că icoanele luminoase pe care le-am prins în câteva schițe, nu sunt idile, ci redau și ele realitatea dintr'un sat înstărit și cu moravuri sănătoase, patriarhale încă.

Mai târziu, ca preot în munții Apuseni, am cunoscut și mizeria materială, și uneori morală, a satului sărac, și am scris bucățile cuprinse în volumul „*In întuneric*“, apărut la

Micul seminar

— Câteva reflexii și un călduros apel —

Titlul de mai sus nu e ceva nou, ceva necunoscut pentru Catolici, și nici pentru Cetitorii „Unirii“. Ideia deschiderii unui MIC SEMINAR, în Provincia noastră Metropolitană, a preocupat deja pe mulți devotați Servitori ai Altarelor și pe toți aceia cari mai au duh catolic...

Cu toate acestea, vor fi unii cari se vor întreba cu siguranță: La ce e bun să mai introducem iarăși alte inovații în Biserica noastră?! N'avem noi oare focarele noastre tradiționale?! De aceea ținem să precizăm dela început, că prin publicarea prezentului articol noi nu vrem de loc să deschidem o nouă rubrică de discuții, ci pur și simplu facem un apel călduros către toate inimile generoase, — tineri și bătrâni, săraci și bogați, civili, ori militari, dară în mod special către clerici și Păstori sufletești, ca să binevoiască să ne ajute la acest început cu *obolul lor spiritual*: rugăciuni, sacrificii, fapte de milostenii, Sfinte Liturghii și cuminenări, pentru ca bunul Dumnezeu să ne ajute ca ideia înființării unui MIC SEMINAR în Provincia noastră Metropolitană, să treacă — dela vorbe și planuri la fapte — la realizare; fiind siguri că în măsura în care Instituția aceasta, — viitoare pepinieră de Preoți buni, sfinți și savanți, va fi clădită pe temelii spirituale solide, în măsura aceea va putea să-și ridice și zidurile materiale mărețe: spre mai mare mărirea lui Dumnezeu, mântuirea sufletelor, triumful Sfintei noastre Biserici și înflorirea Patriei noastre Românești.

Cu toții ne dăm seama că trăim clipe grele... Biserica lui Cristos se află în momentul de față la o răscruce cum rar s'a mai văzut, sau mai bine zis în fața unei lupte teribile!! De sigur, cele 20 de veacuri de creștinism triumfător — în ciuda tuturor atacurilor infernale, și mai ales cuvintele dumnezeescului nostru

Răscumpărător: „Nici porțila iadului nu o vor învinge pe Ea,“ ne sunt fărăndoială, o încurajare puternică. Dar să nu uităm un lucru: în lupta armelor perfecționate și tactice moderne, trebuie să le răspunzi cu aceleași arme și tactice, de vrei să ieși biruitor.

Și-acum, dacă Biserica catolică a stat totdeauna, în decursul veacurilor, în fruntea tuturor mișcărilor civilizatoare și caritative, până și înaintașii noștri de pie memorie, cari umblau cu reverenți tocite și-și trăgeau bucătura dela gură ca să poată economisi, și zidi, pe seama vlăstarelor nației lor oropsite, institute de model în toate, oare numai noi, generația de azi, să ne lăsăm mai pe jos, trăind doar pe laurii glorioși agonisți de Ei?!
Azi, când pentru formarea mai de timpuriu a comercianților, contabililor, bancherilor avem licee comerciale; pentru formarea meseriașilor modeli și tehnicienilor avem liceele industriale; pentru formarea bravilor ofițeri avem liceele militare; iară școlile normale ne dau deja de mult pe luminătorii tinerimei noastre; — astăzi oare numai viitorii Apostoli, Misionari și Servitori ai Altarelor să fie pregătiți „în pripă“, în cei câțiva ani de seminar, academie ori facultate?

Natural, nu vreau să zic, Doamne păzește, că numai din școlile acestea speciale au ieșit și pot ieși „specialiști“. Am văzut ofițeri de rezervă model de eroism și bancheri cari nici idee nu aveau de contabilitatea dublă, până și preoți sfinți, cari cu greu ar fi putut să vorbească despre „Procesiunea Duhului Sfânt“, însă aceste excepții nu trebuie să fie o normă de conduită.

Azi avem nevoie de PREOȚI buni, sfinți, savanți și devotați, gata la toate jertfele. Avem lipsă de clerici generoși, cărora dacă le pune Arhiereul înainte de hirotonire întrebarea decisivă, să poată răspunde cu toată generozitatea ce caracterizează pe adevăratul tânăr levit de caracter: Da! Și Micul Seminar așa fel de preoți râvnește.

Acum, un cuvânt către tânărul dornic de-a deveni încă din frageda copilărie un alt HRISTOS. Ca preot, al zilelor de azi, nu-ți pot promite nici bogății nici onoruri pământești, în schimb îți promit cu bunul Isus, că de vei ținea poruncile vei intra în viața de veci, iară de vei ținea și sfaturile evanghelice, te vei bucura de fericirea cerească.

Nu uita de asemenea un lucru, ca nu cumva mai târziu să dezertezi dela datorie: Ca preot vei avea bucurii, pe care lumea cu toate farmecele ei nu poate să ți le răpească ori să ți le înlocuiască. Ca preot vei fi în schimb de multe ori surghiunit, urmărit, urit. Vei fi blestemat când vei voi să binecuvintezi, vei fi bătut când vei îndemna pe alții la sfințenie, sau vei voi să salvezi suflete. Vei fi o ființă fără bani, fără onoruri, fără pace, pândit pretutindenea de moarte; prigonit ca o fiară sălbatecă, izgonit ca un rău făcător, desconsiderat, ca un parazit. Va trebui să trăiești în sărăcie, foame, mizerie, frig și ger, fără nici-un adăpost sau ajutor. Se poate că te așteaptă temniță, eșafodul, glonțul sau incinerarea! Ai înțeles bine toate acestea?!

De încheere te întreb, iubite prietene și viitor frate în Hristos: ești gata să răspunzi cu Preacurata: „Fiat! Fie mie după cuvântul tău?!“ Și cu Isus: „Părinte, nu voia mea ci voia Ta să se împlinească.“!? — Dacă da, ești bun pentru Micul Seminar.

P. Ștefan A. A.

Procesiune religioasă, catolică, la Bamberg. Aflăm din *Civilisation Européenne* (16. IX. 42) că la Bamberg (Germania) a avut loc, nu de mult, o serbare religioasă nespuse de impresionantă: osemintele perechii regale Sf. Henric și Kunigunda au fost purtate în procesiune cucernică, participând la ea multime imensă. Sicriul cu osemintele celor două persoane sfinte era acoperit cu trandafiri albi și roșii. Tot timpul cât a fost expus în catedrală, a fost un extraordinar centru de atracție. — Procesiunea aceasta e încrestată pentru prima dată în analele pietății catolice bavareze.

Minerva, înainte de primul războiu mondial, unde zugrăveam aspectele nouă ale vieții satului, despre care nimeni n'ar mai putea spune că sunt „idile“ (Copilul Chivei, Fișpanul, Prăgineț, Fragmente apărute în „Ramuri“ din Craiova, Fefelega, Luminița, etc.)

Apropierea de o viziune mai largă a vieții, frământarea omenească nu încapă într'o schiță sau nuvelă. Dela o vreme, abia așezat personajul în cadrele mediului social, sau al celui pur spiritual, vezi că-i legat cu nenumărate fire de alții, sau de alte valori spirituale, și nu mai poți să rămâi la o icoană simplă, la un tablou. — Cred că așa am trecut dela schiță, la povestire, la nuvela mai lungă și pe urmă la roman. [...]

În totalitatea ei am viziunea unei lucrări în cap, înainte de a începe s'o scriu. Dar numai începând s'o lucrez o am tot mai mult și în inimă. Schetelul elaborat înainte e mai mult opera intelectului, romanul, lucrarea, e rodul simțirii, a pipăirii vieții, a reflexului lucrurilor ei variate, a atitudinii spiritului propriu față de ele, de tot ceea ce, dacă nu este har, poate fi în orice clipă viață, sau e pura realitate.

Prins în vâltoarea scrisului, te frământă și te luptă cu fiecare personaj al povestirii, pentru că deși îl întrezărești cu închipuirea, și în parte chiar cu rațiunea, el nu poate naște, deși nu ești tu, decât din tine însuși, din câte

ipostaze omenești te poți transpune pe tine însuși, dând tot atâtea fețe, tipuri de oameni în duh și trup, în carne și oase ca și în spirit.

Dar acest proces al creației nu e rațional, nici inteligent, ci intuiție și simțire, de ceea ce te poți convinge numai după ce începi să lucrezi și te prind din toate părțile personajele povestirii, cu laturi multiple ale propriei tale ființe. Deși nu ești tu, dar pipăi că ai putea fi și așa, sau dacă ți-se opun structural, spiritual, pipăi că pot exista și astfel de oameni. A simți, a intui între ori ce tip omenească, a nu-l diforma, e cea mai mare greutate în scris.

Prins de această luptă, eu uit adeseori vestmântul cu care îmbrac pe om, uit nu cu voia, ci din necesitate, zăvorât numai în preocuparea de psihologia lui... Deși știu că „forma dat esse rei“, cred că în creația artistică principalul element este însăși viața. Și, poate, cu toate îngrijirile de formă ce ar fi să vină, ulterior, la sfârșitul lucrării, tot nu aș ajunge un perfect ciselator. [...]

O privire asupra operei mele literare — ne răspunde scriitorul — n'aș putea-o arunca nici asupra volumelor din biblioteca mea, fiindcă multe mi-au rămas la Cluj. După niște însemnări ce mi-am făcut, am publicat vr'o 65 de volume și volumașe (în biblioteci de popularizare). Aș putea spune mai ușor la care țin mai mult și care cred că sunt și cele mai

reușite. Eu cred adică, contrar unor teorii, că autorul știe mai bine decât orice critic, în ce a isbutit mai bine creația lui.

Dintre volumele de schițe și nuvele țin așa dar, mai mult la: Dela țară (în ediția III Schițe și povestiri). Două iubiri, În întuneric, Spania, Luncușoara în Paresemi, Popa Man, Trăsărica verde, Amintirile. Dintre romane la Arhanghelii, Legea trupului, Stana, Dolor, Jandarmul.

Dintre romanele (sau ori cum li se va spune) satire-sociale, la Răbojul lui S. Petru și la Sfântul (amintit odată ca în curs de apariție).

Dintre romanele sociale la care am lucrat și lucrez în timpul din urmă, la Domnișoara Ana (subt tipar ed. II. la G. Mecu).

Și, aici pot cuprinde și întrebarea asupra planurilor literare din viitor. Nu voi mai spune însă pe care lucrări le prefer, până la apariția lor. (Dă, Doamne, capital și hârtie editorilor!)

Am făcut, zilele acestea, corectura primă a romanului *Licean... odinioară*, ce va apare în ediția Fundațiilor regale.

Spun prima corectură, pentru că mi s'a întâmplat un lucru neobișnuit: când să mi se trimită a doua corectură, mi s'au trimis tot șpaltele prime corectate de mine, fără textul din nou tipărit. Am telegrafiat centralei editorilor pe Lipsani, cum aveam adresa, să-mi

Știri mărunte

Exerciții spirituale pentru preoți. Preasf. Ioan al Lugojului s'a îngrijit ca și anul acesta, la Lugoj, să aibă loc exerciții spirituale pentru slujitorii altarelor din eparhia de sub păstoria Preasf. Sale. Au luat parte la ele vreo 50 preoți. Cu conducerea acestor deprinderi sufletești s'a ostenit Preacuv. S. P. Gheorghe Fireza S. I., superiorul Părinților Iezuiți Români Uniți.

Pentru școlari. Ministerul Culturii Naționale comunică următoarele: Uniforma școlară nu este obligatorie. Dacă elevii în timpul anului vor să-și procure haine noi, în loc de haine civile, vor cumpăra uniforme din postavul ales de consiliul interșcolar sau conferința școlii, ținând seamă de greutatea materiale ale lumii nevoiașe, de posibilitățile de durabilitatea stofei, etc. Obligatoriu este numărul de pe braț și șapcă. Taxele școlare se vor plăti în patru rate, iar cei săraci și silitorii vor fi scutiți integral sau parțial.

Presa germană și contribuția armatei române. Am adus și aducem năprasnice jertfe de sânge în războiul acesta, contribuind în măsură largă la biruințele câștigate până acum. Presa germană recunoaște acest lucru. Convingerea căreia îi dă expresie această presă e cea cuprinsă în mărturisirea lui *Berliner Boersenzeitung* care, după cum încreștează agenția *Rador*, scrie, între altele, în legătură cu primirea d. Mihai Antonescu la Cartierul General al Führerului; „Fiecare ofițer german de front de stat major confirmă că în Crimeea Români au ajutat trupele germane la operațiunile de luptă în așa fel, încât fără ei n'ar fi fost cu puțință câștigarea victoriilor decisive din anul trecut și din anul acesta”. — Ținând seama ce loc de frunte are „Berliner Boersenzeitung” în scrisul gazetăresc național-socialist, e bine să ne însemnăm aceste aprecieri.

Locale. Dumineca viitoare, a săptămânii II după Înălțarea Sf. Cruci, va predica în catedrală pâr. Dr. Leon Sârbu, rectorul internatului „Vancean” de băieți.

Moartea unui militar distins. Săptămâna aceasta, Miercuri s'a stins din viață la Clinicele din Sibiu, colonelul Ioan Popu, fost comandant al Cercului de Recrutare Târnava-Mică, din Blaj. Adormitul în Domnul se trăgea diu familie de dascăli grăniceri, din Năsăud. Fiul al-Bisericii noastre și elev și al școalelor Blajului, adormitul în Domnul, după studii militare la Sibiu și Marburg, a intrat în cor-

trimită materialul pentru corectura II. La o săptămână mi-s'a răspuns telegrafic că „adresantul plecat, domiciliul necunoscut”. Am pus telegrama în plic de scrisoare recomandată și am cerut explicații odată cu corectura. — N'am mai primit nici un răspuns până în ziua de azi 7 Sept. 1942.

Pentru toamna aceasta am convenit cu Editura Națională G. Mecu să pună în lucrare romanul *In pragul vieții*. Am mai pregătit și pregătesc următoarele romane: *Vâltoarea*, în curs de apariție în revista „Convorbiri Literare”, cu începere din Iulie anul trecut. Am terminat romanele *Faraonii*, *Frământări*. Am în lucru romanul *Vremuri și oameni*, în două cărți, cu personajii și acțiune independentă. Cartea primă cuprinde sbuciumul românesc între anii 1914-1918; a doua între anii 1919-1940. E o lucrare de proporții mai mari (vre-o 1500 pg. tipar). Nădăjduesc să le văd apărute tot la harnicul editor Gh. Mecu.

Romanele în curs de apariție, sau apărute în acești doi ani din urmă (Jandarmul, Domnișoara Ana) ca și cele în manuscris, sunt luate din noua viață socială românească, cu sbuciumul ei, începând cu întâiul războiu mondial.

Seria lor nu e completă încă. Între ele de proporții mai mici mai am în manuscris „*In mediu nou*” și *Prăpastia*, acest din urmă dat spre publicare în Revista Fund. Regale încă înainte cu un an.

În domeniul literaturii religioase am pu-

pul ofițeresc austro-ungar. Apucat în prinsoare rusească, se așază la vreme potrivită în fruntea voluntarilor români, cu cari se întoarce în Patriamă. Ca prefect de Cetatea-Albă (unde era să plece și acum în aceeași calitate) și-a câștigat merite excepționale, între multe altele, și prin sprijinul acordat bisericilor și altor așezăminte române ortodoxe. Impunător ca statură — înalt și drept ca un brad — s'a impus și sub raportul caracterului de om dintr'o bucată și de veche cinste ardeleană. — În veci pomenirea lui!

Bine de știut. Banca Națională a României aduce la cunoștința publicului că, în seara zilei de 30 Sept. c., încetează puterea circulatorie a biletelor de 1000 Lei de culoare cafenie închisă, care nu poartă pe cercul alb din mijloc simbolul: *Două țărânci cu sapa pe umăr*. — Tot atunci expiră și termenul pentru retragerea din circulație a monedelor metalice de argint, de 250 Lei, cu efigia M. S. Regele Mihai I. După această dată biletele de bancă menționate vor putea fi schimbate, până în 31 Octomvrie c., numai la ghișee de-ale Băncii Naționale, iar monedele metalice până la 31 Dec. c., la Admin. Financiare și la Percepțiile Fiscale, dar numai în plata impozitelor datorate Statului.

Opreliște pentru evrei. Incepând cu 1 Oct. 1942, amăsurat unui ordin al d. Mareșal Antonescu, se interzice, fără nici o excepție, în întreaga țară, ca evreii să aibă angajați servitori sau meseriași creștini, de cari să se folosească fie direct, fie indirect. Evreii contravenienți vor fi deportați peste Nistru, iar Români vor fi trimiși în lagărele de muncă.

Micul Seminar Beiuș (jud. Bihor)

Cu ajutorul lui Dumnezeu, deschidem în toamna acestui an un „Seminar Mic”, pentru recrutarea și formarea viitorilor preoți ai Arhidiecezei de Alba-Iulia și Făgăraș. Reședința acestui Institut va fi în mod provizoriu, la Beiuș jud. Bihor, și deocamdată pot fi primiți candidați și din alte Eparhii Române-Unite.

Condiții de primire:

1. Candidatul trebuie să fi absolvat cel puțin 4 clase primare.

blicat în Biblioteca Agru Oradea Mare (editor I. P. S. Ep. Valeriu Frențiu) zece cărți. Se va retipări din „*Cultura Creștină*” din Blaj lucrarea „*Meditații* (Fața de lumină a creștinismului). Iar la „*Astra*” va apare „*Preotul român în satul românesc*”.

În același domeniu plănuiesc demult să scriu „*Pe căile înseninării*”. Nu m'am putut fixa încă asupra formei. [...]

La împlinirea vârstei de șaiszeci de ani, nu simt nici o emoție deosebită. Un an ca toți anii. Dealtfel între împrejurările de azi ce mai poate însemna un om, izolat socotit? El nu-i mai nimic, decât prin națiunea în care trăiește. Și, în ipoteza aceasta, aș spune că mă simt prea fericit că mi-a dat Dumnezeu viață, după moartea din 1940, să pot vedea încă odată sufletul mare al neamului nostru, în care am crezut, pe care l-am simțit totdeauna. Câți n'au mai văzut aceste zile ale învierii.

Cât mă privește pe mine, cei șaiszeci de ani nu-s încă o povoaară, mulțumită lui Dumnezeu. Ba-mi pare uneori că am încă mult de lucru în viață. Văd par'că dela mai mari înălțimi și pătrund și înțeleg mai adânc tragedia omenească, ce, în aceeași vreme, e lupta cea mai măreață ce se dă în univers...

E vr'unul care scrie mai bine decât mine? — „Cu-atât mai bine Țării și lui cu atât mai bine.

Și apoi mai știu că „eternitatea” e una singură — în spiritul nemuritor”.

2. Să fie legitim, din familie cinstită, să nătoasă cu o moralitate desăvârșită.

3. Să aibă (10) 11 ani impliniți și nu mai mult de 13.

4. Să aibă dorința de a-și închina viața în slujba bisericii ca preot celib. La sfârșitul studiilor, seminariștii vor fi liberi să urmeze chemarea preoțească după dorința lor, fie în clerul de mir fie într'unul din Ordinele gr. cat. existente la noi în țară.

5. Candidații, pe lângă cererea înaintată P. Ven. Ord. Blaj, până la data de 12 Oct., vor aduce următoarele acte:

a) Extras de naștere, b) Extras de botez, c) Certificat de naționalitate, d) Certificat de origine etnică, e) Certificat școlar, f) Buletin de revaccinare, g) Certificat medical, h) Certificat de domiciliu, i) Certificat de prestarea muncii de războiu, j) Certificat de bună purtare dela preot, l) 2 fotografii, m) Declarație din partea părinților sau tutorelui că se vor supune, în ce privește băiatul lor, regulamentului seminarului și că nu vor pune nici o piedecă voinții copilului de a urma chemarea preoțească fie în clerul mirean fie în vre-un ordin religios. gr. cat. existent în țară.

6. Taxa de întreținere este de 20,000 lei anual plus 500 lei taxă de înscriere. Cheltuielile pentru cărți, caiete etc., cad în sarcina părinților. Taxa se va plăti în 4 rate de câte 5000 lei: la începutul anului școlar, la Crăciun, la Paști și în luna Iunie.

7. Obiectele: a) *haine de pat*, o saltea două ceareceiuri, o perină și două fețe, o pătură pentru iarnă, b) *vesminte*: 4-6 cămăși, 4-6 ismene, 2 cămăși de noapte, 6 perechi de cicrapți, 10 batiste, 4 prosoape, 2 șervete de masă, 2 flanelle de iarnă, 2 rânduri de haine bune, 1 palton, 2 băști (berete) culoare albastră, 2 perechi de ghete bune, c) *diferite*: două prosoape de vase care vor rămânea proprietatea seminarului, două perii de ghete, 1 perie de haine, 1 perie de dinți și un păhar. Toate hainele vor purta inițialele elevului.

8. Toți candidații vor fi supuși la un examen de admitere din materiile ce le-au învățat în ultima clasă la școala primară; se va ținea seamă în deosebi de cunoștințele lor religioase. Acest examen va avea loc în ziua de 15 Octomvrie la Blaj, pentru cei din jurul Blajului și 18 Oct. la Beiuș, pentru cei din părțile apropiate Beiușului, aceasta pentru a cruța pe elevi de cheltuieli de călătorie inutile. Rezultatul se va publica imediat. Anul școlar va începe îndată după examen și va funcționa numai cu clasa I-a în acest an. Cursurile vor avea loc în localul Seminarului dela Beiuș. Deocamdată elevii vor fi înscriși ca particulari la Liceul teoretic „Samuil Vulcan” din Beiuș. Pregătirea examenelor se va face sub conducerea Părinților dela Seminar.

9. Seminariștii petrec tot anul în casa Seminarului și nu vor merge acasă decât peste vară pe un timp fixat de Direcțiunea Seminarului.

10. Candidații să aducă și bani de întoarcere, care se vor depune în casa Seminarului ca în cazul când nu vor reuși la examenul de admitere sau vor fi nevoiți să părăsească Seminarul din alte motive, să aibă bani de călătorie.

11. Preaveneratul Ordinariat va face demersurile necesare ca elevii orfani de războiu sau refugiați fără părinți să poată primi ajutoarele prevăzute de lege.

12. Elevii care au înaintat deja actele sau cererile la Preaveneratul Ordinariat sau la Rectoratul Seminarului vor lua act de publicarea prezentului prospect și se vor conforma întocmai.

Rectoratul